

Postbus 75
5000 AB Tilburg
013 – 206 01 00

info@omwb.nl
<http://www.omwb.nl>

Kaderbrief 2021

Versie: 22 januari 2020

Omgevingsdienst
Midden- en West-Brabant

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Beleidsmatige ontwikkelingen	4
3	Financiële uitgangspunten	9

Bijlage A - Ter kennisneming:

Richtlijnen van diverse gemeenten uit Nota verbonden partijen

1 Inleiding

Het jaar 2021 is een spannend jaar voor de OMWB. Overigens niet alleen voor de OMWB, maar ook voor de deelnemers en opdrachtgevers. De nieuwe Omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking, althans zoals het zich thans laat aanzien. In het jaar 2020 bereiden wij ons als dienst daarop samen met de deelnemers voor. Dit geldt ook voor het thema "bodem en ondergrond", omdat per 1 januari 2021 de bevoegdheid die nu bij de provincie ligt voor de Wet bodembescherming overgaat naar de gemeenten. In de derde maar beslist niet laatste plaats zullen deelnemers en dienst in 2021 intensieve inspanningen hebben te verrichten in het kader van de aanpak zorgvuldige veehouderij. Als dienst zullen wij er alles aan doen om de veranderingen en vernieuwingen zo goed mogelijk voor te bereiden; in nauwe samenwerking met de deelnemers.

Wij beseffen ons heel goed dat de aanstaande veranderingen, die op ons afkomen, moeten worden ontwikkeld in het licht van de financiële problematiek waarmee veel deelnemers te maken hebben. Soberheid en doelmatigheid in de uitvoering van taken is al enige jaren het parool van de dienst. Wij spannen ons ervoor in om door middel van efficiëntiemaatregelen de huidige kwaliteit en effectiviteit op peil te houden. Dat is een aanzienlijke opgave gezien hetgeen op ons afkomt, maar wij zijn er gemotiveerd voor. Nieuwe ontwikkelingen zullen zo enigszins mogelijk worden gerealiseerd binnen de bestaande financiële kaders.

Een aantal gemeenten vraagt te onderzoeken of het mogelijk is te bezuinigen op de thans beschikbare budgetten. De bereidheid daartoe bestaat, overigens binnen de voor de OMWB vigerende wettelijke- en ook bestuurlijk vastgestelde kaders (MWB-norm). Er komen voor 2021 twee majeure externe ontwikkelingen op de dienst af, te weten: de Omgevingswet en de aanpak zorgvuldige veehouderij. Beide ontwikkelingen stellen de dienst voor een behoorlijke opgave en uitdaging om de taken te realiseren binnen de thans beschikbare budgetten. Eerst in de loop van 2021 zal duidelijk worden of de extra inzet in combinatie met de opgelegde taakstelling realistisch is voor de toekomst. Daar komt bij de arbeidsmarktproblematiek (het werven van nieuwe medewerkers, zowel vast als externe inhuur). Ook dit vergt de nodige financiële inspanningen van de dienst, die ook binnen de huidige financiële kaders moeten worden gerealiseerd. Niettemin realiseren wij ons dat veel gemeenten geconfronteerd worden met begrotingsproblematiek. Daarom zullen wij in 2020/2021 onderzoek doen naar de mogelijkheden voor structurele bezuinigingen, organisatie breed. Dat wil zeggen ten aanzien van zowel het primaire proces als de bedrijfsvoering. In het voorjaar van 2021 zal het bestuur over de uitkomsten hiervan gerapporteerd worden. Omdat dan ook beter inzichtelijk is wat de gevolgen zijn van de invoering van de Omgevingswet en de aanpak zorgvuldige veehouderij. Overigens hebben alle deelnemers (nu reeds) de mogelijkheid via de jaarlijkse werkplannen inhoudelijk en financieel te sturen. Gemeenten die boven de MWB-norm zitten hebben de mogelijkheid te sturen op de omvang van het takenpakket, conform de kaders van de vastgestelde MWB-norm. Alle deelnemers hebben de mogelijkheid om via programma 2 (verzoektaken) te sturen op taken en geldmiddelen; een aantal gemeenten doet dat reeds.

Met ingang van 2021 is er sprake van een herindeling van de gemeente Haaren. Dit betekent dat de gemeenten Oisterwijk en Tilburg worden uitgebreid. De OMWB gaat in gesprek met de ODBN over de overdracht van taken. In het tweede halfjaar van 2020 zal dit via een begrotingswijziging voor 2021 inhoud en vorm worden gegeven.

In deze kaderbrief 2021 geven wij de hoofdlijnen van de beleidsmatige ontwikkelingen aan, evenals de financiële uitgangspunten. Tevens geven wij in de bijlage een reactie op de door gemeenten gegeven richtlijnen voor 2021.

Ook voor 2021 staan wij onverminderd voor de kwaliteit van het milieu in onze regio MWB.

Met hartelijke groet,
Nico van Mourik.

2 Beleidsmatige ontwikkelingen

In dit hoofdstuk schetsen we de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen voor de OMWB. In de ontwerpbegroting 2021 worden deze beleidsmatige ontwikkelingen vertaald in financiële consequenties voor de OMWB en de deelnemers. De ontwerpbegroting 2021 zal voor 1 april 2020 aan de deelnemers worden aangeboden. Thema's als energie en klimaat, de Omgevingswet en risicogericht werken vereisen inzet op diverse thema's, die bij verschillende overheidsorganisaties zijn ondergebracht. Samenwerking tussen overheden is essentieel in 2021 en de daaropvolgende jaren.

De komst van de Omgevingswet

De Omgevingswet zal naar verwachting op 1 januari 2021 in werking treden. De Omgevingswet betekent een algehele stelselherziening voor de wet- en regelgeving, die gaat over de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving. De herziening heeft impact op de manier van werken, de cultuur, de juridische basis en het technisch instrumentarium. Door de decentralisatie, de sturing op samenhang en de nieuwe instrumenten vinden er verschuivingen plaats tussen organisaties. De wet beoogt het vergroten van de inzichtelijkheid en het gebruikersgemak, het versnellen van de besluitvorming, meer lokale afwegingsruimte en een samenhangende benadering.

De Omgevingswet is bedoeld om tot een integrale manier van (samen)werken en afwegen te komen. Samen met ketenpartners (waterschappen, GGD en Veiligheidsregio) beschikt de OMWB over veel informatie. Die informatie komt uit en zetten we in bij de uitvoering van het VTH-takenpakket. Deze informatie kan ook relevant zijn bij de ontwikkeling van omgevingsvisies en -plannen door gemeenten en provincie.

De OMWB bereidt zich in 2020 in nauwe samenwerking met haar deelnemers voor op de implementatie van de Omgevingswet. Na inwerkingtreding zal de OMWB zich ook als kennispartner blijven inzetten bij de verdere doorontwikkeling van werkprocessen en kerninstrumenten. De implementatie loopt langs 4 sporen:

1. Bestuur & Samenwerking: door de komst van de Omgevingswet zal er een nieuwe rolverdeling tussen de verschillende ketenpartners ontstaan. Binnen dit spoor wordt onze positie en rol in het veld op het gebied van milieu, gezondheid en duurzaamheid in overleg met haar deelnemers opnieuw bepaald.
2. Producten & Diensten: de basistaken die de OMWB voor haar deelnemers uitvoert worden sterk beïnvloed door de eisen en uitgangspunten van de Omgevingswet. Een gedegen impactanalyse en procesaanpassing zijn hiervoor nodig. Met de Omgevingswet worden er ook nieuwe producten en diensten ontwikkeld, die zullen worden toegevoegd aan de Producten- en Dienstencatalogus.
3. Proces & Informatiebeheer: kennis en dan ook in het bijzonder cijfermatige brongegevens over de leefomgeving wordt steeds belangrijker. Naast een verbeterd beheer en gebruik van alle beschikbare geodata/informatie zal de Omgevingswet ook voor de dagelijkse werkprocessen de nodige impact hebben. Vanuit de impactanalyse en hieruit volgende aangepaste producten & diensten zullen waar nodig de werkprocessen moeten worden aangepast en verbeterd.
4. Mens & Organisatie: aan welke informatie, kennis en adviezen is behoefte, hoe werkt het met de open normen, op welke wijze kunnen we proactief meedenken, enzovoort. De nieuwe manier van werken zal een andere houding vragen. Werken vanuit gebiedsdoelen en omgevingswaarden vraagt een bredere blik dan men gewend is. Binnen dit spoor worden de medewerkers voorbereid op de veranderende eisen van de Omgevingswet.

Naast kennis van de wet is een aanpassing van de huidige werkprogramma's en systemen nodig. Om de verbeterdoelen van de Omgevingswet te behalen en de digitale samenwerking te bevorderen, wordt het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) door het Rijk ontwikkeld. Het DSO bundelt en ontsluit informatie die bij de diverse partners aanwezig is. De OMWB treft de voorbereidingen om aan te kunnen sluiten op het DSO en dit zal in 2021 verder zijn uitwerking krijgen.

Met de voorbereiding op de Omgevingswet wordt in 2020 gewerkt aan nieuwe en aangepaste producten en diensten; waar nodig worden de werkprocessen aangepast en verbeterd. Dit zal op 1 januari 2021 nog niet volledig zijn afgerond en daarmee doorlopen in 2021 en volgende jaren. Dit wordt verwerkt in de werkprogramma's 2021.

Uitvoeringsconsequentie Transitie Zorgvuldige Veehouderij

In opdracht van het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht hebben de 3 Brabantse Omgevingsdiensten een notitie laten opstellen over de ontwikkelingen in de Brabantse veehouderij en wat daarvan de gevolgen zijn voor de (extra) VTH-taken voor provincie, gemeenten en omgevingsdiensten. In de notitie met de naam "Meer dan de som der delen!" worden de ontwikkelingen geschetst ten aanzien van de volgende thema's:

- Besluit emissiearme huisvesting en actieplan ammoniak en stoppersmaatregelen
- Warme sanering varkenshouderij
- Sanering asbest staldaken
- Actualisatie in verband met BBT (Best Beschikbare Technieken)
- Interim omgevingsverordening Noord-Brabant
- Project "intensivering toezicht veehouderijen"

Er is een ambtelijke en bestuurlijke Taskforce opgericht. De Taskforce heeft voorstellen gemaakt voor de 3 (directeuren van de) Brabantse omgevingsdiensten met concrete maatregelen en oplossingen voor het (capaciteits-)probleem door de ontwikkelingen in de Brabantse veehouderij. De voorstellen houden rekening met de achterliggende provinciale milieudoelen. Twee vragen zijn hierbij van belang:

1. Welke organisatorische/personele maatregelen en welke werkprocessen/procedures zijn er nodig om de piek het hoofd te bieden?
2. Welke bestuurlijke keuzes en besluiten zijn noodzakelijk om te komen tot een werkbare situatie?

De voorstellen moeten ertoe leiden dat de piek aan werkzaamheden voor de jaren 2019 tot 2025 kan worden opgevangen door organisatorische maatregelen, bestuurlijke keuzes en het inhuren van extra capaciteit. Voor de uitvoering van deze voorstellen worden voor de 3 Brabantse omgevingsdiensten in totaal 40 à 50 extra medewerkers aangetrokken gedurende een periode van 3 jaar. Voor de OMWB gaat het om 7 extra medewerkers. Dit brengt extra financiële inspanningen met zich mee; niet alleen aan directe personeelskosten (die voor een periode van 3 jaar worden geraamd op in totaal 6 miljoen euro), maar ook voor wervingskosten, het aanpassen van systemen en werkprocessen, facilitaire voorzieningen en werkplekken. Het provinciale bestuur neemt deze extra kosten voor haar rekening.

Aanpak stikstofproblematiek

De uitspraken van 29 mei 2019 inzake de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) hebben de komende jaren een grote impact op ons werk. De problematiek rond stikstof is complex en kent verstrekkende consequenties voor de natuur en voor alle sectoren in de maatschappij. Op 13 november 2019 heeft het kabinet het maatregelenpakket bekend gemaakt voor de stikstofproblematiek in de woningbouw- en infrastructuursector. Dit pakket aan maatregelen vormt een eerste stap in een breder pakket aan (bron)maatregelen waaraan het kabinet werkt, om daarmee te komen tot structurele verbetering van de natuur en het mogelijk maken van een drempelwaarde voor alle sectoren. Het kabinet blijft tegelijkertijd werken aan nieuwe maatregelen die kunnen worden ingezet voor de generieke drempelwaarde of als aanvulling op het bovengenoemde pakket. Deze nieuwe maatregelen kunnen impact hebben op de werkzaamheden die de OMWB voor haar deelnemers uitvoert. De OMWB ondersteunt gemeenten met het opstellen en beoordelen van Aerijs-berekeningen rondom aanvragen omgevingsvergunningen voor afwijken bestemmingsplan, bouwen en milieu.

ZZS en PFAS

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, de voortplanting belemmeren of zich in de voedselketen ophopen. De aanwijzing van een stof als zeer zorgwekkend gebeurt op Europees niveau. Door het RIVM is een (niet-limitatieve) lijst opgesteld van inmiddels 1400 ZZS. Daarnaast zijn er ook potentiële zeer zorgwekkende stoffen. Dit zijn stoffen die (nog) niet zijn aangewezen als zeer zorgwekkend, maar waarover gereede twijfels bestaan over de veiligheid voor mens, dier en omgeving. Deze stoffen vergen een aanpak die vergelijkbaar is met die van zeer zorgwekkende stoffen. Het RIVM heeft een lijst opgesteld waarin op dit moment ruim 300 potentiële ZZS zijn opgenomen.

De aandacht voor Zeer Zorgwekkende stoffen (ZZS) is door de GenX-affaire (Chemours/ Dupont Dordrecht, GenX in drinkwater en gewassen) in korte tijd enorm gegroeid. Het is duidelijk geworden dat stoffen die normaal bij productieprocessen zijn betrokken effecten kunnen hebben die ongewenst zijn en veel maatschappelijke beroering kunnen veroorzaken. Zelfs in zeer lage gehalten in lucht en water leidt de aanwezigheid van deze stoffen tot discussie, commotie en roep om maatregelen om emissie van deze stoffen naar de omgeving tegen te gaan.

In opdracht van de provincie Noord-Brabant vragen de 3 Brabantse omgevingsdiensten in 2019 en 2020 aan provinciale bedrijven om gegevens te verstrekken over de emissies van ZZS naar lucht, water en via afvalstoffen. Deze zgn. ZZS-uitvraag wordt in alle provincies uitgevoerd. Op basis van de beoordeelde informatie kan worden bepaald of het nodig is de vergunningen te actualiseren of maatwerkvoorschriften te stellen. In 2021 is landelijk een vervolgvraag voorzien voor gemeentelijke bedrijven.

De PFAS-problematiek, PFAS is ook een ZZS, heeft geleid tot het stilleggen van vele bouwprojecten in heel Nederland. De aanpak met een Brabantbreed bodemonderzoek naar PFAS en de verruiming van de normstelling door het rijk bieden hier een oplossing voor. Met de lijst van ruim 300 potentiële ZZS is de verwachting dat we ons moeten gaan voorbereiden op nieuwe stoffen (bijvoorbeeld GenY en GenZ) die in de nabije toekomst een probleem kunnen gaan vormen. De financiële impact daarvan is nu nog niet in te schatten maar de ervaringen met GenX en recent PFAS hebben geleerd dat de maatschappelijke impact van deze stoffen groot kan zijn.

Bodem en ondergrond

Met de verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2021) gaat de bevoegdheid die nu bij de provincie ligt voor de Wet bodembescherming (Wbb) over naar de gemeenten. Gemeenten zijn dan primair beheerder van de bodemkwaliteit voor hun grondgebied. Door deze overdracht komen alle basistaken voor de bodem(sanering) bij de gemeenten te liggen. Reeds beschikte en lopende saneringen blijven onder de bevoegdheid van de provincie.

Het landelijke beleid voor bodembeheer blijft op hoofdlijnen hetzelfde. Het Rijk stelt afhankelijk van het bodemgebruik omgevingswaarden vast. Binnen deze waarden krijgen gemeenten wel bestuurlijke afwegingsruimte of bijvoorbeeld nog sanering nodig is afhankelijk van het bodemgebruik, of wanneer een bodemonderzoek vereist is bij bouwen en bestemmen. De vertaling van deze afwegingsruimte dient in het Omgevingsplan plaats te vinden.

Maatschappelijke opgaven zoals de klimaatadaptatie, de energietransitie maar ook de achteruitgang in kwaliteit (organische stofgehalten, verdroging, vernatting en bodemleven) van de landbouwgronden in onze regio, kunnen voor inhoudelijke verschuivingen in de aanpak van bodembeheer door gemeenten zorgen. Dit vraagt om een andere benaderingswijze en specifieke kennis van de bodem en ondergrond, uitgaande van het natuurlijke bodem- en watersysteem, inclusief haar potenties en kwetsbaarheden.

Samen met de provincie, de ODZOB en de ODBN komt de OMWB begin mei 2020 met een transitiedocument over de overdracht van de bodemtaken. In dit document worden de procesmatige, personele en financiële gevolgen per regio en gemeente inzichtelijk gemaakt. Implementatie van het transitiedocument vindt vanaf mei 2020 en waar mogelijk eerder plaats, zodat elke dienst (en gemeente) gereed is voor de nieuwe taakuitvoering per 1-1-2021.

Energie en klimaat

De energietransitie stelt de samenleving voor een forse opgave. De noodzaak om stevig in te zetten op energiebesparing, de opwekking van duurzame energie en de voorbereiding op de gevolgen van klimaatverandering wordt steeds sterker gevoeld. Ook bij provincie en gemeenten staat dit thema hoog op de politieke agenda's.

In het Klimaatakkoord van 2019 is opgenomen dat veel nationale afspraken in praktijk worden gebracht in de Regionale Energie Strategieën (RES). De opgave waar de regio voor staat is complex en de ruimtelijke impact van de klimaat- en energietransitie is groot. In de RES beschrijft de regio welke energiedoelstellingen moeten worden gehaald en op welke termijn. Het is ook een instrument om ruimtelijke inpassing te organiseren en de samenwerking met alle regionale partijen. Op 1 juni zullen de regio's een concept RES opleveren die door het PBL worden doorgerekend. Medio 2021 moeten de meeste RES-en verwerkt zijn in het omgevingsbeleid. De uitvoering van de RES kan impact hebben op de werkzaamheden die de OMWB voor haar deelnemers uitvoert.

Circulaire economie

De OMWB kan met haar expertise op het gebied van afval, preventie, ver- en bewerking, hergebruik en milieuaspecten bij uiteenlopende inrichtingen een belangrijke rol spelen in de lokale en regionale circulaire economie. Zo kan de OMWB een rol spelen bij het in beeld brengen van de kansen voor circulaire economie en het inzicht verkrijgen van de vrijkomende (aangeboden) afvalstromen bij bedrijven. Kunnen afvalstoffen van bedrijf A weer worden ingezet bij bedrijf B, zodat voorkomen wordt dat virgin grondstoffen gewonnen moeten worden. Welke mogelijkheden zijn er op

industrieterreinen om gebruik te maken van vrijgekomen afvalstoffen bij bedrijven binnen datzelfde industrieterrein? Gezien het overkoepelende en integrale karakter van circulaire economie zijn er altijd meerdere organisaties nodig om het geheel aan mogelijkheden in beeld te brengen. Een grondige analyse van de kansen voor de circulaire economie kan dus alleen uitgevoerd worden in samenwerking met andere partijen; zowel overheid- als marktpartijen.

Onder meer in samenwerking met de provincie Noord-Brabant in het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht worden de mogelijke bijdragen van de OMWB aan de circulaire economie nader in beeld gebracht. Knelpunten in wet- en regelgeving kunnen mogelijk ook samen worden gesignaleerd en geanalyseerd. Voor deze knelpunten kunnen we samen met de provincie en gemeenten oplossingen initiëren en uitwerken, zoals ruimte voor experimenten en snellere vergunningverlening bij circulaire initiatieven.

Wet Kwaliteitsborging Bouwen

Per 2021 wordt de WKB van kracht. Deze wet heeft drie doelen: een verbeterde (borging van de) bouwkwaliteit, een verbeterde positie van de consument en het stimuleren van de kwaliteitsverbetering en faalkostenvermindering. Om dit voor elkaar te krijgen, wordt een stelsel ontwikkeld voor toetsing op relevante aspecten van kwaliteit van het eindproduct door een onafhankelijke marktpartij. Een effect van deze wet kan zijn dat de bouwtaken rondom vergunningverlening en toezicht bij gemeenten afnemen. De rol van de gemeente verschuift van technisch toetsers naar regisseur van planprocessen. De OMWB verzorgt voor provinciale inrichtingen de vergunningverlening, het toezicht en handhaving op de bouwregelgeving. Ook voert de OMWB voor enkele gemeenten totaalloop (verzoektaak) uit.

Informatiegestuurd en risicogericht werken

Op 12 oktober 2018 heeft het Algemeen Bestuur het Gemeenschappelijk Uitvoeringskader (GUK) vastgesteld. Het GUK beschrijft de algemene uitgangspunten die door de OMWB worden gehanteerd bij de uitvoering van de VTH-milieutaak. Risicogericht werken en programmeren is hierbij het centrale uitgangspunt. De OMWB en de deelnemers maken de beweging van taakgericht naar probleem- en risicogericht werken. Dit houdt in dat inhoudelijke keuzes worden gemaakt op grond van een risicoanalyse en dat beschikbare middelen worden ingezet waar de risico's voor veiligheid, gezondheid, milieu en leefbaarheid hoger zijn. Data dient als basis voor het bepalen van de risico's.

Door de digitalisering komen er grote hoeveelheden data beschikbaar. Die data kan helpen bij het:

- beantwoorden van maatschappelijke vragen (Omgevingswet)
- maken van keuzes in een specifiek dossier (risicogericht werken, brancheplannen)
- signaleren van trends en het –op termijn- voorspellingen te doen (informatiegestuurd)
- efficiënter en effectiever werken door het combineren van data
- output en outcome gericht werken
- ontwikkelen van nieuwe producten en diensten
- bevorderen van de samenwerking met andere partners

Binnen de OMWB worden er al enkele jaren stappen gezet in het informatiegestuurd werken, bijvoorbeeld in de brancheaanpak en de ketenaanpak. De verwachting is dat het inzetten van informatie voor een betere kwaliteit, meer efficiëntie en meer inzicht in de effecten van ons werk de komende jaren sterk zal toenemen. Dit wordt programmatisch opgepakt en geborgd binnen de organisatie. Samenwerking met de deelnemers en samenwerkingspartners zoals de (Brabantse) omgevingsdiensten, veiligheidsregio, GGD en waterschappen maakt daar natuurlijk deel van uit. De start van het Brabantse Omgevingslab (BOD) samen met de ODZOB, de ODBN en de provincie is daarvan een goed voorbeeld.

Met de brancheaanpak en ketenaanpak wordt invulling gegeven aan informatiegestuurd en risicogericht werken. Doel van de branche- en ketenaanpak is schadelijke effecten vanuit de branches en ketens op de leefomgeving te voorkomen. Nevendoel van ketenaanpak is milieucriminaliteit in een vroegtijdig stadium te herkennen en op te treden. Inzicht en grip op ketens, zoals asbest, grond- en meststromen en andere afvalstoffen is daarbij noodzakelijk. Onlosmakelijk onderdeel van deze aanpak is de dataverzameling. Door het registreren van de juiste data kunnen resultaten geanalyseerd worden. Op basis van deze analyse kan een uitspraak gedaan worden over de effecten van het uitgevoerde werk.

Door een goede analyse van risico's en effecten van uitgevoerd werk kunnen de juiste inhoudelijke keuzes gemaakt worden voor de inzet van middelen en het te kiezen instrumentarium voor het vervolg. Op deze manier kan de beleidscyclus gesloten worden. Aan de voorkant wordt nagedacht over de te verzamelen data. Bij de uitvoering van de VTH-werkzaamheden wordt deze data op een

uniforme wijze geregistreerd, waarna de resultaten geanalyseerd kunnen worden. Hierbij wordt ook heel bewust de samenwerking met onze partners gezocht. Elke dienst heeft vanuit de aard van de werkzaamheden data tot zijn beschikking. Het slim koppelen van deze data kan tot nieuwe inzichten leiden waardoor instrumenten doelmatiger kunnen worden ingezet. Het gaat uiteindelijk om de voor die situatie ideale mix van in te zetten instrumenten.

Een voor de OMWB nieuw instrumentarium is het opzetten van ketenanalyses. Hierdoor kunnen we aan de voorkant nog beter inzicht geven in de risico's binnen bepaalde ketens en voor de branches binnen deze ketens. Tevens heeft de OMWB zich ingezet om uitvoering te geven aan "Diepgaand Administratief Toezicht". De verbinding van brancheaanpak aan ketengericht milieutoezicht geeft de OMWB en haar partners inzicht in de eventuele problematiek. Dit maakt dat de OMWB nog gericht toezicht kan houden, wat efficiënter, maar zeker ook effectiever is.

3 Financiële uitgangspunten

Inleiding

In voorgaande tekst is op thema's een kwalitatieve doorkijk geschetst van verwachte en beoogde ontwikkelingen en trends voor de aanstaande planperiode. In deze paragraaf worden de financiële uitgangspunten benoemd voor de Begroting 2021 en de Meerjarenraming 2022 - 2024.

Algemene uitgangspunten

De OMWB hanteert de volgende algemene financiële uitgangspunten bij het opstellen van de Begrotingsdocumenten:

- De begroting 2021 gaat uit van het bestaande beleid, rekeninghoudend met de financiële effecten die betrekking hebben op de in deze kaderbrief genoemde beleidsontwikkelingen;
- De begroting 2021, inclusief de meerjarenraming 2022 – 2024, is structureel financieel sluitend;
- Basis voor het financieringsmodel voor de deelnemende gemeenten is de MWB-norm;
- Om mogelijke tegenvallers adequaat te kunnen opvangen, wordt rekening gehouden met een post onvoorzien van € 150.000;
- De begroting 2021 wordt opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV).

Baten

De benodigde urencapaciteit voortvloeiend uit de werkprogramma's kent de laatste jaren een gestage groei. Daar waar de begroting 2019 nog een grondslag kende van 308.000 declarabele uren, zijn de werkprogramma's voor 2019 en 2020 opgeschaald naar ruim 340.000 uur. Voor 2021 wordt een werkpakket verwacht vergelijkbaar aan de werkprogramma's. Qua tariefstelling geldt dat deze kostendekkend en gelijk voor deelnemers en niet-deelnemers is. Het begrote gemiddelde tarief bedraagt voor 2021 € 94,70.

Lasten

Voornaamste onderdeel van de kostenstructuur betreffen de personeelskosten. Dit is circa 80% van de totale begroting en bestaat uit personeel in loondienst en inhuur derden. Dit laatste is wenselijk in termen van flexibiliteit en noodzakelijk vanwege de 'krapte' van de arbeidsmarkt.

a. Personeel in loondienst:

Het personeelsbestand valt uiteen in medewerkers inzetbaar voor uitvoering van het primaire proces (Begroting 2020: 228 fte) en medewerkers ondersteunend daaraan in de bedrijfsvoering (Begroting 2020: 55 fte). Op dit moment is de formatie nog niet volledig bezet en is er sprake van vacatures. Gezien de stabilisering in de werkprogramma's 2021 is de benodigde omvang voor het primaire proces conform 2020, uitgaande van de 1.350-norm.

b. Personeel niet in loondienst:

De OMWB streeft in beginsel naar een beperkte flexibele schil. Door de groei van het werkaanbod en de krapte op de arbeidsmarkt is deze momenteel echter wat groter.

c. Overige (materiële) kosten:

Deze worden opgenomen op basis van de meeste recente inzichten rondom de ontwikkeling van overige kosten (huur, servicekosten, ICT-licenties, etc.); rekening houdende met onderstaande indexering.

Bezuinigingen

Een aantal gemeenten vraagt te onderzoeken of het mogelijk is te bezuinigen op de thans beschikbare budgetten. De bereidheid daartoe bestaat, overigens binnen de voor de OMWB vigerende wettelijke- en ook bestuurlijk vastgestelde kaders (MWB-norm). Er komen voor 2021 twee majeure externe ontwikkelingen op de dienst af, te weten: de Omgevingswet en de aanpak zorgvuldige veehouderij. Beide ontwikkelingen stellen de dienst voor een behoorlijke opgave en uitdaging om de taken te realiseren binnen de thans beschikbare budgetten. Eerst in de loop van 2021 zal duidelijk worden of de extra inzet in combinatie met de opgelegde taakstelling realistisch is voor de toekomst. Daar komt bij de arbeidsmarktproblematiek (het werven van nieuwe medewerkers, zowel vast als externe inhuur). Ook dit vergt de nodige financiële inspanningen van de dienst, die ook binnen de huidige financiële kaders moeten worden gerealiseerd. Niettemin realiseren wij ons dat veel gemeenten geconfronteerd worden met begrotingsproblematiek. Daarom zullen wij in 2020/2021 onderzoek doen naar de mogelijkheden voor structurele bezuinigingen, organisatie breed. Dat wil

zeggen ten aanzien van zowel het primaire proces als de bedrijfsvoering. In het voorjaar van 2021 zal het bestuur over de uitkomsten hiervan gerapporteerd worden. Omdat dan ook beter inzichtelijk is wat de gevolgen zijn van de invoering van de Omgevingswet en de aanpak zorgvuldige veehouderij. Overigens hebben alle deelnemers (nu reeds) de mogelijkheid via de jaarlijkse werkplannen inhoudelijk en financieel te sturen. Gemeenten die boven de MWB-norm zitten hebben de mogelijkheid te sturen op de omvang van het takenpakket, conform de kaders van de vastgestelde MWB-norm. Alle deelnemers hebben de mogelijkheid om via programma 2 (verzoektaken) te sturen op taken en geldmiddelen; een aantal gemeenten doet dat reeds.

Indexering

Voor de indexering wordt gebruik gemaakt van de indexen uit de Macro Economische Verkenningen 2019, die zijn gepubliceerd in de september circulaire 2019. De volgende indexen worden toegepast¹:

- Prijs bruto binnenlands product 1,7%
- Loonvoet sector overheid 2,9%
- Prijs netto materiële overheidsconsumptie 1,8%

Investerings

De OMWB kent een beperkt aantal investeringen. Het betreft dan met name vervangingsinvesteringen. Naar verwachting is het huidige niveau van investeringen toereikend.

Weerstandsvormogen

In de begroting 2021 wordt een geactualiseerd inzicht in het risicoprofiel en het weerstandsvormogen opgenomen. In de begroting 2020 is een andere normering van het weerstandsvormogen voorgesteld. De omvang van de Algemene Reserve bedraagt 5% (normaal niveau) van het (begrotings-/jaarrekening-) totaal van de exploitatierekening met een ondergrens van 4% en bovengrens van 6%.

Vennootschapsbelasting

Inmiddels is uitspraak ontvangen van de Belastingdienst rondom de vennootschapsplicht van de OMWB. Vanaf het boekjaar 2016 dient de OMWB vennootschapsbelasting af te dragen over de 'winst' gegenereerd over niet-overheidstaken bij niet-deelnemers. Voor de achterliggende boekjaren 2016 – 2018 is reeds aangifte gedaan. De financiële impact is immaterieel. Vanaf het boekjaar 2019 wordt de aangifte ingebed in het proces van jaarafsluiting.

¹ Tabel 4.2.2. Prijsindexen CPB MEV en CEP, kolom 2021.

Bijlage A - Richtlijnen uit Nota verbonden partijen bezien

Tien gemeenten hebben gemeentelijk beleid vastgesteld voor Verbonden Partijen. Enkele van die gemeenten hebben die richtlijnen voor 2021 aan de OMWB toegezonden. In het onderstaande overzicht zijn de betreffende richtlijnen opgenomen - welke tot 30 december 2019 zijn ontvangen - en is aangegeven of bij het opstellen van de begroting 2021 de betreffende richtlijn wordt overgenomen. Eventuele afwijkingen zijn toegelicht.

Financiële richtlijnen	Deelnemer(s)	Overgenomen	Toelichting
<p>1. Van het Dagelijks Bestuur (DB) van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) wordt verwacht dat zij een structureel financieel-sluitende meerjarenbegroting 2021-2024 aanbiedt aan de deelnemers. De gehanteerde begrotingsuitgangspunten door de GR dienen in de begroting 2021 van de GR inzichtelijk te worden gemaakt.</p> <p>In de begroting 2021 dient een overzicht te worden opgenomen met de meerjarige bijdrage (2021 t/m 2024) per deelnemer.</p>	<p>Drimmelen Oosterhout Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Breda Moerdijk</p>	V	
<p>2. De begroting dient te worden opgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Dat wil zeggen dat geen nieuwe taken of uitbreiding van bestaande taken in de primitieve begroting mogen worden opgenomen. Tenzij dit eerder door het Algemeen Bestuur (AB) is besloten.</p>	<p>Drimmelen Oosterhout Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Breda Moerdijk</p>	V	
<p>3. De begroting en jaarrekening dienen te voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit betekent dat de voorgeschreven gegevens dienen te worden opgenomen.</p> <p>In het bijzonder wordt aandacht gevraagd voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Overzicht van incidentele lasten en baten; - Specificatie van lasten en baten per programma; - Opnemen meerjarig investeringsplan in de begroting; - Opnemen van (prestatie) indicatoren in de begroting; - Verwachte stand begin en eind begrotingsjaar van 	<p>Drimmelen Oosterhout Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Breda Moerdijk</p>	V	

Eigen en Vreemd vermogen.			
4. Een positief resultaat vloeit terug naar de deelnemers. De GR kan hiervan afwijken; hiertoe dient het DB een expliciet en gemotiveerd voorstel tot resultaatbestemming voor te leggen aan het AB van de GR.	Drimmelen Oosterhout Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Breda Moerdijk	V	
5. De loonontwikkeling wordt geraamd conform de geldende CAO van de betreffende GR. Indien voor het betreffende begrotingsjaar nog geen cao bekend is mag uitgegaan worden van het in de septembercirculaire 2019 (of een actuelere circulaire) opgenomen percentage van de prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (dit is de loonontwikkeling exclusief de incidentele loonstijging). Voor de meerjarig ontwikkeling van de salariskosten dient rekening gehouden te worden met de werkelijke periodieken. Meerjarige mutaties in de werkgeverslasten dienen onderbouwd te worden. Voor deze zaken kan niet worden volstaan met een vast percentage per jaar zonder onderbouwing, tenzij door het AB van een gemeenschappelijke regeling besloten is tot een andere wijze van indexering.	Drimmelen Oosterhout Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Breda Moerdijk	V	De werkwijze uit voorgaande jaren wordt gecontinueerd.
6. Het prijsindexcijfer van de algemene prijsontwikkeling BBP uit de septembercirculaire 2019 (of een actuelere circulaire) is de basis voor de toe te passen indexering voor de begroting 2021 inclusief meerjarenraming, tenzij door het AB van een gemeenschappelijke regeling besloten is tot een andere wijze van indexering.	Drimmelen Oosterhout Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Breda Moerdijk	V	
7. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is aandacht voor de risico's door deze te kwantificeren, te prioriteren en	Drimmelen Oosterhout Halderberge Etten-Leur Rucphen	V	

de beheersingsmaatregelen te benoemen.	Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Breda Moerdijk		
8. Consequenties in beeld te brengen van het verlagen van de begroting van de gemeenschappelijke regeling (ten opzichte van de begroting GR 2020) met 5, 10 en 15% voor de dienstverlening en de bijdrage aan de maatschappelijke effecten, zoals opgenomen in onze gemeentelijke begroting. In overleg met de deelnemende gemeenten moet worden bekeken op welke wijze deze bezuiniging gerealiseerd zou kunnen worden.	Etten-Leur Oosterhout Alphen-Chaam	X	De vraag is te generiek en te globaal gesteld om aan het verzoek nu concreet uitvoering te kunnen geven. Overigens wordt hierbij opgemerkt dat iedere deelnemer via programma 2 (verzoektaken) nu reeds de mogelijkheid heeft om financieel te sturen. Waarbij er overigens altijd een relatie is en zal zijn tussen de omvang van producten en diensten van de OMWB in relatie tot de door de deelnemers beschikbaar te stellen budgetten.
9. Binnen een jaar na wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen moeten bestaande regelingen aangepast zijn aan de wetswijziging.	Etten-Leur	V	
10. Invulling geven aan de taakstelling om de gemeentelijke bijdrage van Breda met € 25.000 te verlagen ten opzichte van de begroting 2020, zonder dat dit gevolgen heeft voor de dienstverlening.	Breda	V	Dit kan worden gerealiseerd via het werkprogramma 2021.

Beleidsinhoudelijke richtlijnen	Deelnemer(s)	Overgenomen	Toelichting
<p>1. Spelregel zes van de regionale kadernota verbonden partijen verplicht gemeenschappelijke regelingen om vierjaarlijks bij aanvang van een nieuwe raadsperiode een meerjarenbeleidsplan op te stellen. Indien het meerjarenbeleidsplan sinds de nieuwe raadsperiode nog niet is vastgesteld wordt van de gemeenschappelijke regeling verwacht dat zij gelijktijdig met de begroting 2021 een nieuw meerjarenbeleidsplan oplevert.</p>	Drimmelen	X	<p>Het is aan het bevoegd gezag om een meerjarenbeleidsplan op te stellen. De OMWB stelt geen beleidsplannen vast, maar voert die in opdracht van de opdrachtgevers uit. Wel stelt de OMWB een financiële meerjarenraming op, die jaarlijks deel uitmaakt van de begroting.</p>
<p>2. Breng in de begroting de gevolgen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet (2021) voor de omgevingsdienst in beeld. De gevolgen voor de dienst zijn hoofdzakelijk financieel en organisatorisch (incl. informatievoorziening) van aard. Ook dient daarbij te worden aangegeven wat de gevolgen zijn voor de aard en omvang van de werkzaamheden. Ook dient hierbij te worden ingegaan op de cultuur van de organisatie in relatie tot de intenties van de Omgevingswet.</p>	Drimmelen Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Breda Moerdijk	V	
<p>3. Breng in de begroting de gevolgen van de overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten voor zowel de omgevingsdienst als deelnemers(bijdrage) in beeld.</p>	Drimmelen Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Moerdijk	V	
<p>4. Geef in de begroting een meerjarenprognose (doorkijk 4 jaar) van de omvang en aard van de te verwachten werkzaamheden in relatie tot toekomstige ontwikkelingen en hoe de organisatie hier op inspeelt.</p> <p>Deze richtlijn moet vooral gelezen worden in het licht van de huidige en toekomstige krapte op de arbeidsmarkt en de risico's die daaruit voor de omgevingsdienst en deelnemers</p>	Drimmelen Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Breda Moerdijk	V	

kunnen voortvloeien en de veranderingen in de werkprogramma's door onder meer de komst van de Omgevingswet en de beperkte financiële middelen.			
<p>5. Hanteer bij het opstellen van de begroting het principe nieuwe werkzaamheden voor oud.</p> <p>Wanneer bestaande taken op onderdelen worden geïntensiveerd of nieuw worden opgepakt zullen die financieel moeten worden gesaldeerd met de uitvoering van de bestaande taken zodat dit kostenneutraal geschiedt.</p>	Drimmelen Halderberge Etten-Leur Rucphen Zundert Alphen-Chaam Baarle-Nassau Moerdijk	X	De OMWB heeft te maken met de uitvoering van wettelijke basistaken. De veronderstelling van de gemeenten is (derhalve) te generiek gesteld. De OMWB begrijpt de notie die achter de stelling schuilt en gaat daar serieus mee om.
6. Maak de effecten inzichtelijk van de verbetertrajecten met betrekking tot de automatisering en informatievoorziening.	Breda	V	
7. Maak de consequenties voor de OMWB inzichtelijk m.b.t. de actuele ontwikkelingen Programma Aanpak Stikstof (PAS) en het maatregelenpakket zorgvuldige veehouderij Noord-Brabant	Breda	V	Voor zover de op dat moment beschikbare informatie daartoe toereikend is.